

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI**

**MAKTABGACHA VA BOSHLANG'ICH TA'LIMDA HARAKATLI
O'YINLARNI O'QITISH METODIKASI
O'QUV DASTURI**

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60111900 - Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda jismoniy tarbiya va sport

Fan/modul kodi MBTHO'208 ✓		O'quv yili 2024-2025 ✓	Semestr 3-4 ✓	ECTS- Kreditlar 4-4	
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)		Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi.	120 ✓		120 ✓	240 ✓
2.	I. Fanning mazmuni. Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda ta'lim tizimida harakatli o'yinlarni yuzasidan mashg'ulotlar olib borishning ilmiy-nazariy asoslarini, ta'lim oluvchilarning fiziologik rivojlanishini hisobga olgan holda amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish mexnaizmlarini o'rganish, sohaga oid bilimlarni shakllantirish, texnika-xavfsizlik qoidalariga rioya etish, gimnastik jihozlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirish. Fanning vazifasi – talabalarga harakatli o'yinlarni yuzasidan mashqlari texnikasini, mashg'ulot o'tkazish, musobaqalarni tashkillashtirishga oid kasbiy-pedagogik malaka va ko'nikmalarni hosil qilish hamda shakllantirish, maktabgacha va boshlang'ich ta'lim muassasalarida gimnastika turlarini keng targ'ib qilishni o'rgatishdan iborat. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) III. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari. Harakatli o'yinlar bo'yicha ota bobolarimiz o'ynab kelgan o'yinlarni tiklash, ta'lim muassasalarida o'tkaziladigan jismoniy tarbiya darslarida sport va harakatli o'yinlarni tashkil qilish hamda o'tkazishga o'rgatish, bolalarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash va barkamol avlodni tarbiyalashga mos bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirishdir. 2-mavzu. Harakatli o'yinlarni qisqacha tarixi va tushunchasi. Harakatli o'yinlarni qisqacha tarixi, rivojlanishi va tushunchasi haqida nazariy ma'lumotlar berish. Harakatli o'yinlarning milliy qadriyatlarimizdagi o'rnini anglatish. 3-mavzu. Harakatli o'yinlarni rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati. Talabalarga harakatli o'yinlar mazmunini tushuntirish, o'yinlarni tavsifi, rivojlanish bosqichlari va harakatli o'yinlarni tarbiyaviy sog'lomlantiruvchi va bilim berish ahamiyatlarini anglatish. 4-mavzu. Harakatli o'yinlarni turkumlari. Harakatli o'yinlarni turkumlari: umumta'lim maktab, akademik-litsey va kasb-hunar kollejlari o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda				

katta, o'rta va kichik me'yordagi harakatlarga o'yinlar mazmuni, tavsifi, rivojlanish bosqichlari va har bir o'yinni tarbiyaviy ahamiyati haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

5-mavzu. Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish.

Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash va o'tkazish, ya'ni umumta'lim maktab, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari o'quvchilarning yosh xususiyatlarini va jinsini hisobga olgan holda katta, o'rta va kichik me'yordagi harakatlarga taalluqli o'yinlar mazmuni, tavsifi, tahlil qilish va o'tkazish metodlari.

✓ **6-mavzu. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi.**

Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish. Umumta'lim maktab, akademik-litsey va kasb-hunar kollejlari o'quvchilarining yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda o'yinlarni me'yorlash va o'tkazish uslubiyatlari haqida nazariy ma'lumotlarga ega qilish.

III. Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi fanining maqsadi hamda vazifalari.
2. Harakatli o'yinlarni qisqacha tarixi va tushunchasi.
3. Harakatli o'yinlarni rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati.
4. Harakatli o'yinlarni turkumlari.
5. Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish.
- ✓ 6. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi.

IV. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash va o'tkazish metodikasi.
2. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi.
3. Harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismida mos holda tanlash va tahlil qilish.
5. Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
6. O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
7. Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
8. Estafetali harakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi
9. Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
10. Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
11. Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish.
12. Harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish
13. Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
14. Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish.
15. Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
16. Harakatli o'yinlarni rejalashtirish va nazorat qilish, harakatli o'yinlar jarayonida sport anjomlari va inshootlaridan foydalanish.
17. Sinfdan tashqari, kuni uzaytirilgan guruhlarida va sport bayramlari tadbirlarini o'tkazish jarayonidagi halq o'yinlaridan foydalanish.
18. Harakatli o'yinlarni o'rgatishning pedagogik asoslari.
19. 6-8 yoshdagi bolalarga o'rgatiladigan harakatli o'yinlar

20. 10-12 yoshdagi bolalarga o'rgatiladigan harakatli o'yinlar
21. Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlar
22. Darsdan tashqari o'ynaladigan o'yinlar
23. Darsning asosiy qismida o'ynaladigan o'yinlar
24. Darsning yakuniy qismida o'ynaladigan o'yinlar

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'limni baholash – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, hulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. Ishchi fan dasturida loyihalarning soni, mavzusi, mazmuni bajarish usullari va topshirish muddatlari to'liq ochib beriladi.

VI. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Harakatli o'yinlar tarixi va qisqacha tushuncha, turkumlari, rivojlanish bosqichlari va pedagogik ahamiyati.
2. Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash, tahlil qilish va o'tkazish metodikasi.
3. Harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismida mos holda tanlash va tahlil qilish.
4. Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
5. O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
6. Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
7. Estafetali harakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi
8. Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
9. Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
10. Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish.
11. Harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish
12. Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
13. Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish.
- 14.15. Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.
15. 16. Harakatli o'yinlarni rejalashtirish va nazorat qilish, harakatli o'yinlar
16. Harakatli o'yinlarni bolani yoshiga mos holda tanlash va o'tkazish metodikasi.
17. Harakatli o'yinlarni tashkil qilish va o'tkazish metodikasi.
18. Harakatli o'yinlarni darsni asosiy qismida mos holda tanlash va tahlil qilish.
19. Kichik yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
20. O'rta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
21. Katta yoshdagi bolalarga beriladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish.
22. Estafetali harakatli o'yinlarni o'tkazish metodikasi
23. Nutqni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish.

	24. Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'rgatish. 25. Darsdan tashqari o'ynaladigan harakatli o'yinlarni o'tkazish. 26. Harakatli o'yinlar orqali sport o'yinlari elementlarini o'rgatish. 27. Jismoniy sifatlarni rivojlantiruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish. 28. Sport bayramlarini o'tkazishda harakatli o'yinlardan foydalanish. 29. Sog'lomlashtiruvchi hamda xordiq chiqaruvchi harakatli o'yinlarni o'rgatish. 30. Harakatli o'yinlarni rejalashtirish va nazorat qilish, harakatli o'yinlar jarayonida sport anjomlari va inshootlaridan foydalanish. 31. Sinf dan tashqari, kuni uzaytirilgan guruhlarda va sport bayramlari tadbirlarini o'tkazish jarayonidagi halq o'yinlaridan foydalanish. 32. Harakatli o'yinlarni o'rgatishning pedagogik asoslari. 33. 6-8 yoshdagi bolalarga o'rgatiladigan harakatli o'yinlar 34. 10-12 yoshdagi bolalarga o'rgatiladigan harakatli o'yinlar 35. Suvda o'ynaladigan harakatli o'yinlar 36. Darsdan tashqari o'ynaladigan o'yinlar 37. Darsning asosiy qismida o'ynaladigan o'yinlar 38. Darsning yakuniy qismida o'ynaladigan o'yinlar
3.	VII. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - maktabgacha va boshlang'ich ta'limda harakatli o'yinlarni o'qitishda zamonaviy yondashuvlar va innovatsiyalarni tatbiq qilish uchun zarur bo'ladigan bilim va ko'nikmalarni, basketbolni darslarida zamonaviy ta'lim vositalardan foydalanishni, zamonaviy talablar asosida gimnastika darslarini samaralitashkil qilish yo'llarini, ta'lim sohasidagi innovatsion faoliyat asoslari haqida tasavvurga ega bo'lishi; (bilim) - maktabgacha va boshlang'ich ta'limda harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi fanini o'qitishda hamda ilmiy tadqiqotlar olib borishda qo'llaniladigan zamonaviy yondashuvlar va innovatsion texnologiyalardan xabardor bo'lishi, gimnastikani o'qitishda qo'yiladigan hozirgi zamon talablarini bilishi, mashg'ulotlarda ta'lim resurslaridan samarali foydalana olishi; (ko'nikma). - yengil atletika mashg'ulotlarida jismoniy tarbiya bo'yicha "Milliy" dasturning mazmunini anglashi, shuningdek, mashg'ulotlarda qo'llaniladigan vositalari, metodlari va shakllarining uzviyligi va izchilligini ta'minlash, o'qitish mazmuniga oid axborotlarni qayta ishlash, umumlashtirish va o'quvchilarga yetkazish malakalariga ega bo'lishi va jismoniy tarbiya darslarida mashg'ulotlarini zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash haqida malakalarga ega bo'lishi kerak.
4.	VIII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash;

	• taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va hioya qilish uchun loyihalar
5.	IX. Kreditlarni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.
6.	X. Asosiy adabiyotlar: 1. Mahmudov.B, Abdullayev.A Harakatli o'yinlar o'qitish metodikasi "Malik Print CO" nashiryoti Darslik ,Chirchiq-2021 2. Xalq o'yinlari orqaliy o'quvchilarni turmush tarzini shakillantirish "Malik Print CO" nashiryoti Darslik ,Chirchiq-2021 3. Xo'jaev P., Raximqulov K.D., Nigmanov B.B. Sport va harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi. (Harakatli o'yinlari) O'quv qo'llanma TDPU T.: 2008 y. 4. Azizova R.I. "Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi" O'quv qo'llanma T.: 2010 IX. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Raximqulov K.D. "Milliy harakatli o'yinlari" O'quv qo'llanma T.: 2012 2. Eshtayev A.K., Umarov M.N., Ishtayev D.R., Xasanova G.M. Yakkakurash kordinatsion va siklik sport turlari (Gimnastika) darslik. Toshkent "Cho'lpon NMIU" nashryoti 2018 yil. 550 b. 3. Raximqulov K.D. «Kichik yoshdagi bolalarning qaddi qomatini rivojlantirishga mo'ljallangan mashqlar va harakatli o'yinlar» 2001 y. 4. Xo'jayev P, Raximqulov K.D, Nigmanov B.B. "Harakatli o'yinlar va uni o'qitish metodikasi" Cho'lpon nashriyoti T.: 2010 y. Axborot manbalari www.cspi.uz www.pedagog.uz www.edu.uz www.natlib.uz (A.Navoiy nomidagi O'z.MK) www.ziynet.uz -Ziynet axborot-ta'lim resurslari portal.
7.	Chirchi qdavlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023yil " <u>29</u> " <u>08</u> "dagi qarori bilan tasdiqlangan
8.	Fan/modul uchun ma'sul: A.A.Abdullayev – CHDPU, "Bolalar sporti" kafedrası mudiri, PhD, dotsent. A.B.Jo'raboyev – CHDPU, "Bolalar sporti" kafedrası dotsenti v.b.,

	A.Sh.G'anixo'jayev – CHDPU, “Bolalar sporti” kafedrası o'qituvchisi
9.	Taqrizchilar: E.Xurramov – CHDPU, “Bolalar sporti” kafedrası dotsenti v.b., PhD. R.I.Latipov – Nizomiy nomidagi TDPU “Jismoniy madaniyat” kafedrası dotsenti.